

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯDOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-359-381](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-359-381)

УДК 336.77:631.11

JEL Classification: G21; Q12

Максим Вікторович Дубина

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: maksim-32@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-5305-7815>
ResearcherID: [F-3291-2014](https://orcid.org/0000-0002-5305-7815). **Scopus Author ID:** [56912277800](https://orcid.org/0000-0002-5305-7815)

Максим Миколайович Забаштанський

доктор економічних наук, професор,
директор ННІ природокористування та гуманітарних наук
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: mazani@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-9417-0163>
ResearcherID: [G-6145-2014](http://orcid.org/0000-0001-9417-0163)

**РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Анотація. У статті розглянуто сучасні тенденції та особливості банківського кредитування аграрних підприємств, його розвиток в сучасних умовах політичної, економічної та соціальної нестабільності. Для цього досліджено особливості економічної діяльності аграрних підприємств, визначені специфічні ознаки їхньої фінансової діяльності. Також увага приділена аналізу стану банківського кредитування в Україні в останні роки. Це дозволило конкретизувати особливості банківського кредитування аграрних підприємств. Розглянуто вплив військової агресії на діяльність аграрних підприємств, що дало можливість конкретизувати наслідки війни для банківського кредитування. Враховуючи результати аналізу у статті визначено проблеми здійснення такого кредитування. Відповідно у подальшому запропоновані напрямки вирішення таких проблем, реалізація яких сприятиме розвитку аграрних підприємств в Україні, удосконаленню їхньої співпраці з комерційними банками і загалом створюватиме умови для відновлення і підвищення рівня довіри між цими підприємствами та зазначеними фінансовими установами.

Ключові слова: банк; банківське кредитування; фінансове забезпечення; аграрне підприємство; аграрна сфера; державна фінансова підтримка; нестабільність; конкурентоспроможність.

Рис.: 4. Табл.: 1. Бібл.: 23.

Вступ. Розвиток аграрних підприємств у сучасних умовах відіграє одну з ключових ролей у формуванні передумов для економічного та соціального розвитку України. Такі суб'єкти господарювання мають

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

здатність забезпечувати належний рівень продовольчої безпеки в країні, експортувати значні обсяги власної продукції за межі країни й тим самим залучати валютну виручку, створювати нові робочі місця, сприяти розвитку економічної інфраструктури та підтримувати розвиток сільських територій. До початку повномасштабної війни щорічне зростання галузі становило 5-6 %, частка сільськогосподарського виробництва у ВВП становила 10 %, а разом із переробкою сільськогосподарської продукції – 16 % [3]. Проте для такого розвитку аграрні підприємства потребують належного інституційного забезпечення та особливо фінансових ресурсів, використання яких дозволяє їм здійснювати власну господарську діяльність, впроваджувати інноваційні технології та підвищувати конкурентоспроможність на світових ринках сільськогосподарської продукції.

Банківське кредитування в сучасних умовах є невід'ємною складовою системи фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств. В Україні ці установи посідають провідне місце в такому забезпеченні, надаючи значні обсяги коштів у позику зазначеним підприємствам. Враховуючи досить високий рівень розвитку сільськогосподарських підприємств в країні, роль банківських установ є об'єктивно необхідною і важливою для створення сприятливих умов для активізації господарської діяльності таких суб'єктів та забезпечення стабільного їх функціонування. Кредитування аграрних підприємств також є важливим і для розвитку банківських установ, які, надаючи позики таким суб'єктам, мають змогу формувати власні доходи, розширювати спектр активних операцій, особливо враховуючи масштабність розвитку аграрної сфери та потенціал аграрних підприємств до залучення позикових фінансових ресурсів. Окреслене актуалізує питання дослідження стану банківського кредитування аграрних підприємств в Україні, визначення наявних недоліків у такому кредитуванні та конкретизації напрямів його активізації в сучасних економічних політичних та соціальних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку аграрних підприємств, їх фінансове забезпечення досліджували в наукових роботах такі вчені: А. Білоченко, Н. Вдовенко, О. Гривківська, Н. Жук, Г. Кузьменко, В. Мацьків, М. Негрей, Г. Пасенко, Г. Станко, Є. Шаховалова та ін.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Особливості здійснення банківського кредитування аграрних підприємств, розвиток такого способу фінансування їхньої діяльності, підтримки інноваційного розвитку досліджували у своїх працях І. Іванець, Н. Кручок, В. Лебідь, Г. Сидор, Н. Трусова, О. Чигрин, О. Яцух.

Попри наявність значної кількості праць учених у сфері фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств і зокрема в напрямку активізації банківського кредитування для підтримки функціонування цих суб'єктів господарювання, актуальними в сучасних умовах для проведення додаткових досліджень є питання підтримки такого кредитування з урахуванням сучасних політичних, економічних та соціальних реалій розвитку України.

Мета статті є поглиблення теоретико-прикладних положень розвитку банківського кредитування аграрних підприємств у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Розпочнемо дослідження з обґрунтування особливостей господарської діяльності аграрних підприємств, оскільки саме це зумовлює специфічні риси їхнього фінансового стану, що вже впливає і на розвиток банківського кредитування цих підприємств.

У Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України» зазначено, що «суб'єктом агропромислового комплексу є суб'єкт господарювання, що здійснює свою діяльність з виробництва, переробки, збереження та реалізації сільськогосподарської продукції, а також матеріально-технічного обслуговування сільськогосподарського виробництва» [20]. Загалом можна констатувати, що аграрне підприємство – це суб'єкт господарювання, який займається вирощуванням, переробкою та реалізацією сільськогосподарської продукції з метою отримання доходів від своєї діяльності. У науковій літературі трапляються різні категорії, які використовуються для конкретизації сутності такого підприємства: «сільськогосподарське підприємство», «аграрне підприємство», «агропромислове підприємство» тощо. Проте в межах статті не ставимо за мету дослідити їхню етимологічну сутність та визначити відмінності. Безпосередньо всі категорії відображають економічну діяльність суб'єктів господарювання, які здійснюють свою основну діяльність у межах аграрної сфери.

Серед специфічних ознак господарської діяльності аграрного підприємства можна виокремити такі:

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

– наявність значної кількості суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність у межах аграрної сфери й відрізняються масштабом функціонування, економічною спрямованістю діяльності, територіальним розташуванням;

– розміри аграрних підприємств значним чином відрізняються, існують як великі агрохолдинги, які займаються вирощуванням сільськогосподарської продукції, її промисловою переробкою, експортом, так і невеликі фермерські господарства, які фокусують свою увагу на реалізації декількох напрямків господарської діяльності;

– залежність аграрних підприємств від кліматичних і загалом природних чинників, які значним чином мають здатність впливати на стабільність їх функціонування, визначати напрямки їхньої діяльності в різних регіонах країни;

– наявність об'єктивної потреби в залученні іноземного обладнання, посівного матеріалу, що вимагає відповідної кваліфікації працівників для його закупівлі, організації відносин з іноземними компаніями;

– високий рівень залежності від ефективного взаємозв'язку аграрних підприємств з територіальними громадами, на території яких вони створені та функціонують;

– значна залежність від державної підтримки, враховуючи стратегічну важливість аграрних підприємств для розвитку національної економіки, окремих регіонів країни;

– вплив кон'юнктури світових ринків сільськогосподарської продукції на функціонування аграрних підприємств, насамперед агрохолдингів, інших агрофірм, що здійснюють експорт своєї продукції;

– сезонність виробництва, що впливає на операційну діяльність аграрних підприємств, їхню економічну активність і відповідно надходження і витрачання фінансових ресурсів;

– низький рівень ліквідності основних фондів, серед яких є земля, техніка, побудована на певній території інфраструктура та ін. [2; 4, с. 25; 17; 12].

Безпосередньо специфічні риси економічної діяльності аграрних підприємств визначають і особливості їхньої фінансової діяльності, серед яких можна виокремити такі:

– нестабільність доходів, що зумовлена сезонністю виробництва сільськогосподарської продукції;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

- існування потреби в сезонних кредитах, використанні інших фінансових інструментів для залучення короткострокових ресурсів;
- стабільність надходження доходів зумовлена кон'юктурою світових ринків, природно-кліматичними умовами;
- необхідність використання послуг страхових компаній для страхування значної кількості економічних ризиків, які притаманні функціонуванню аграрних підприємств;
- існування потреби в державній фінансовій підтримці, що вимагає впровадження відповідної моделі державного регулювання економічної діяльності аграрних підприємств, надання пільг для закупівлі обладнання, добрив, посівного матеріалу, палива і т. ін.;
- наявність постійної потреби в залученні інвестиційних ресурсів як для операційної діяльності, так і для стратегічного розвитку аграрних підприємств, їхньої інноваційної модернізації;
- можливість значного коливання світових цін на сільськогосподарську продукцію актуалізує використання різних фінансових інструментів для мінімізації впливу кон'юктури ринку на фінансову стабільність аграрних підприємств (форвардні та ф'ючерсні контракти)
- необхідність побудови ефективної системи фінансового планування розвитку аграрного підприємства, враховуючи значну кількість економічних, фінансових ризиків, які притаманні його діяльності, наявність різних напрямів економічної діяльності, інші особливості господарської діяльності цих суб'єктів та ін. [7; 12; 23].

Аналіз окреслених вище специфічних ознак фінансової діяльності аграрних підприємств дає підстави стверджувати, що наявність доступних фінансових ресурсів для здійснення насамперед їхньої операційної діяльності є однією з ключових умов для забезпечення стабільного розвитку цих підприємств, створення передумов для довгострокового та якісного їхнього розвитку. Об'єктивно можливості держави у фінансовій підтримці зазначених суб'єктів господарювання є обмеженим і саме тому органи державної влади здебільшого фокусують увагу на забезпеченні доступності фінансових ресурсів, їх прийнятної вартості для аграрних підприємств, зважаючи на показники макроекономічного розвитку країни.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

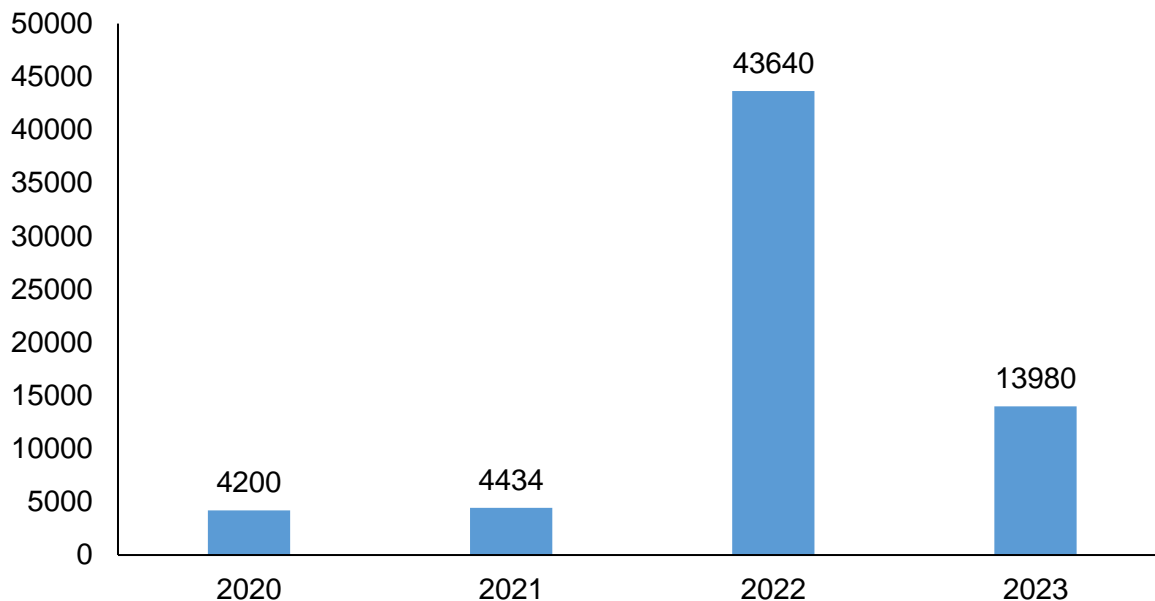
У сучасних умовах також виникають нові можливості для залучення фінансових ресурсів аграрними підприємствами, які пов'язані з активним використанням інноваційних фінансових технологій (краудфандинг, р2р-кредитування). Проте для значної кількості аграрних підприємств такі напрями фінансування їхньої діяльності поки що є складними для розуміння і використання, або не забезпечують залучення значних обсягів фінансових ресурсів. Окреслені напрями, при їх правильному використанні, можуть забезпечити залучення відносно невеликих обсягів фінансових ресурсів для фермерських господарств, невеликих агрофірм.

Як уже зазначалося, провідну роль у фінансуванні аграрних підприємств відіграють банківські установи. Загалом банківське кредитування таких підприємств – це сукупність відносин, які виникають між зазначеними фінансовими установами та суб'єктами господарювання, котрі здійснюють свою діяльність у сфері вирощування, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції, і пов'язані з рухом фінансових ресурсів від одних учасників (власників кредитних ресурсів) до інших (позичальників) на умовах платності, строковості, поверненості, забезпеченості та цільового використання.

Банківське кредитування в Україні є одним із найбільш важливих та дієвих способів залучення коштів аграрними підприємствами. Особливо його перевага полягає в досить швидкому отриманні фінансових ресурсів для поточної діяльності в порівнянні з іншими способами їх залучення. Важливу роль у цьому процесі відіграє якість співпраці між такими підприємствами та банківськими установами.

На рис. 1 представлено аналітичну інформацію про розвиток банківського кредитування аграрних підприємств в Україні.

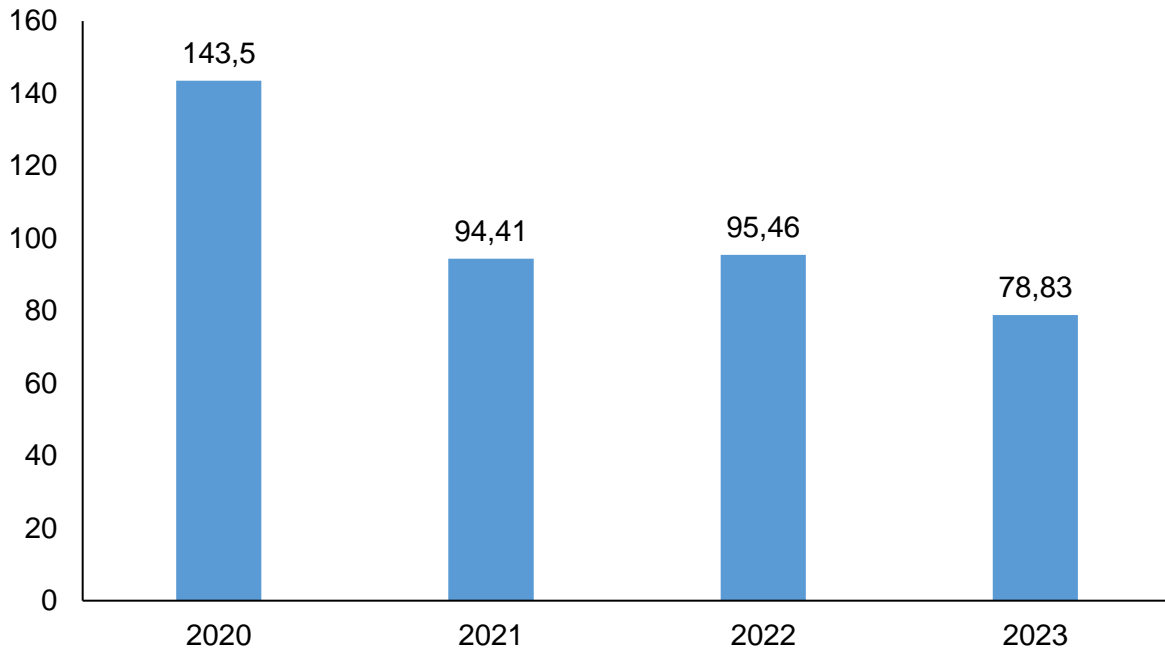
З представленої інформації робимо висновок, що у 2023 р. кількість аграрних підприємств в Україні, які отримали банківські позики досить різко зменшилася в порівнянні з 2022 р. Проте у 2022-2023 рр. їх загальна чисельність значним чином зросла, що свідчить про погіршення їхнього фінансового стану і виникнення суттєвої потреби в залученні зовнішніх фінансових ресурсів.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**Рисунок 1. Кількість суб'єктів підприємництва агропромислового комплексу, які отримали банківські позики у 2024 р., од.**

Джерело: складно за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/napryamki/finansova-politika/kredituvannya/stan-kredituvannya-pidpriyemstv-ark>.

При цьому різке зростання кількості аграрних підприємств, які отримали банківські позики у 2022-2023 рр. (рис. 1), не вплинуло на різке зростання обсягів таких позик, що були видані комерційними банками (рис. 2). У 2020-2023 рр. спостерігаємо різке зменшення таких кредитів. У 2020 р. були видано банками 143,5 млрд грн, а у 2023 – 78,83 млрд грн, що майже вдвічі менше.

Дані рис. 1 та рис. 2 також засвідчують, що у 2022-2023 рр. банківські установи видавали позики значній кількості аграрних підприємств, проте обсяг таких кредитів був незначним. Якщо у 2021 р. у середньому на одного позичальника приходилося 21,29 млн грн, то у 2023 р. – 5,63 млн грн. Це підтверджує той факт, що банки диверсифікують фінансові ризики, які пов'язані з кредитуванням зазначених суб'єктів господарювання. А ці суб'єкти передусім залучають такі ресурси для організації поточної діяльності, не використовуючи їх для реалізації довгострокових проєктів.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**Рисунок 2. Обсяги банківського кредитування суб'єктів підприємництва агропромислового комплексу в Україні, млрд грн**

Джерело: складно за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України <https://minagro.gov.ua/napryamki/finansova-politika/kredituvannya/stan-kredituvannya-pidpriyemstv-apk>.

У табл. 1 представлено дані про банківські установи, які активно у 2023 р. кредитували аграрні підприємства в Україні. Таким чином, АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК» видав найбільший обсяг позик зазначеним суб'єктам господарювання, а саме – 17,24 млрд грн. При цьому банк профінансував лише 257 підприємств із 13,98 тисячі.

Активну роль у кредитуванні аграрних підприємств відіграють і державні банки. АТ «Ощадбанк» і АТ КБ «ПриватБанк» у 2023 р. разом видали позик на загальну суму 23,38 млрд грн, кошти отримали 8,96 тис. суб'єктів господарювання. Не досить активне кредитування аграрної сфери здійснював АТ «Сенс-Банк», що може бути пов'язане з націоналізацією цього банку та адаптацією його операційної діяльності до нових умов функціонування. Зауважимо, що в процесі кредитування аграрних підприємств беруть участь як вітчизняні банки, так і банківські установи з іноземним капіталом.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Таблиця 1

**Найбільші банки-кредитори аграрних підприємств
в Україні у 2023 р.**

Назва банківської установи	Кількість с.-г. товаровироб- ників, які залучили кредити	Обсяг залу- ченого кре- диту/кредит- ної лінії, млрд грн	Процентна ставка за ук- ладеними кредитами/кре- дитними лініями, %	
			мінімальна	максимальна
АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	257	17,24	0,01	24,14
АТ «Ощадбанк»	4779	12,02	8,5	28,72
АТ КБ «ПриватБанк»	4183	11,36	14,46	18,37
АТ «ПУМБ»	570	7,21	6,0	28,17
АТ «Прокредит Банк»	914	6,86	4,5	28,96
АТ АБ «Укргазбанк»	465	4,94	0,01	32,55
АТ «ОТП Банк»	232	3,9	0,01	36,5
АТ «Укрексімбанк»	142	3,47	5,45	30,95
АТ «Кредобанк»	214	1,8	4,5	26,0
АТ «Сенс-Банк»	23	1,66	17,5	25,0
ПАТ АБ «ПІВДЕННИЙ»	41	1,58	7,0	30,0
АТ «Райффайзен Банк»	1,27	1,57	20,0	45,0
АТ АКБ «Львів»	449	1,21	15,0	29,9
АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	170	1,13	20,0	26,0
АТ «АГРОПРОСПЕРІС БАНК»	118	0,81	8,0	28,67

Джерело: складно за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України <https://minagro.gov.ua/napryamki/finansova-politika/kredituvannya/stan-kredituvannya-pidpriyemstv-apk>.

У табл. 1 також представлено інформацію про відсоткові ставки, під які відбувається кредитування аграрних підприємств. Дійсна вартість таких позик є високою для забезпечення стабільної роботи зазначених установ і варіюється досить сильно. Найменші ставки за такими позиками пропонує АТ КБ «ПриватБанк» (18,37 %), а найбільші - АТ «Райффайзен Банк» (45,0 %). Отже, аналізуючи значення відсоткових ставок за кредитами аграрним підприємствам, можемо стверджувати, що багато банківських установ не зацікавлені у видачі таких позик. Це є також цілком зрозумілим, враховуючи значні ризики такого кредитування. Загалом се-

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

редня відсоткова ставка перших п'ятнадцяти банків за обсягами кредитування таких підприємств становить 29,26 %. Така висока вартість позикових ресурсів значно знижує можливості аграрних підприємств для розширення власної діяльності, впровадження інноваційних технологій у роботу. Більшість позик зазначеними суб'єктами господарювання було залучено через об'єктивну необхідність фінансування посівної компанії і підтримки поточної роботи.

Зважаючи на результати представленого аналізу щодо стану банківського кредитування аграрних підприємств в Україні можна конкретизувати й особливості здійснення такого фінансування діяльності зазначених підприємств. З одного боку, зазначені особливості визначаються специфічними рисами фінансової діяльності аграрних підприємств, а з іншого – пов'язані з можливостями банківських установ надавати позики таким підприємствам, їх специфікою функціонування в межах національної економіки. Серед зазначених особливостей доцільно, на наше переконання, виокремити такі (рис. 3).

У сучасних умовах аграрні підприємства зазнали значних втрат від військової агресії, яка мала деструктивний вплив на функціонування різних типів таких підприємств, особливо тих з них, які здійснювали свою діяльність на окупованих територіях або в зоні бойових дій. Зокрема, за попередньою оцінкою Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) тільки прямі втрати активів аграрної галузі складають орієнтовно 6 млрд дол США. Нині вважається пошкодженими близько 5 % земель сільськогосподарського призначення. Втрати доступних посівних площ становлять понад 25 %, зрошуваних земель перевищують 70 %, ягідників близько 25 %, садів – 20 % [3].

Відбулося зростання вартості виробництва продукції внаслідок зростання цін на добрива, паливо та насіння. Значні масиви земель є небезпечними для виробничої діяльності через пошкодження та мінування. Істотних руйнувань зазнали об'єкти інфраструктури: сільськогосподарської, складської, транспортної, енергетичної, переробної промисловості. Через фізичне знищення аграрних підприємств в зоні ведення бойових дій потенційно очікується втрата до 30 % поголів'я тварин [3; 9].

Крім того, додаткові економічні втрати галузі від війни лише у 2022 році за оцінками Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» становлять близько 22 мільярди доларів, а зниження доходів сільського господарства та суміжних секторів складає від 10 до 30 % [5].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Рисунок 3. Особливості банківського кредитування аграрних підприємств

Джерело: складено авторами на основі [13; 21, с. 185; 6; 8; 22].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

У 2024 році Україна вийшла на довоєнний період експорту - 24,5 млрд дол, який становив 59 % у загальному експорті. Це є другим історичним рекордом (2021 року відповідна сума становила 27,7 млрд доларів). Загалом минулого року Україна експортувала 78,3 млн тонн аграрної продукції [20].

Серед наслідків військової агресії для діяльності аграрних підприємств можна виокремити такі:

– знищення значної кількості основних фондів або їх пошкодження, що унеможливує здійснення подальшої господарської діяльності, їх використання;

– руйнування об'єктів інфраструктури, які необхідні для забезпечення стабільного функціонування аграрних підприємств;

– значні території мінування, в першу чергу сільськогосподарських земель, що унеможливує їх обробку і відповідно впливає на економічний потенціал аграрних підприємств;

– періодичне блокування морських портів негативно впливало на здатність аграрних підприємств експортувати продукцію;

– складна ситуація з експортом сільськогосподарської продукції до країн ЄС, які поступово впроваджують заходи щодо зменшення імпорту такої продукції та підтримки вітчизняних аграрних підприємств;

– складна ситуація з наявністю електроенергії також негативно впливає на діяльність аграрних підприємств;

– підвищення економічних ризиків, наявність яких обумовлюється як внутрішніми, так і зовнішніми причинами, і негативно впливає на рівень конкурентоздатності вітчизняних аграрних підприємств на світових ринках сільськогосподарської продукції, їх здатності вчасно виконувати взяті на себе зобов'язання;

– різке зниження кредитоспроможності аграрних підприємств, що обумовлюється знищенням об'єктів застави, підвищенням економічних ризиків;

– зниження капіталізація аграрних підприємств, їх спроможності залучати довгострокові інвестиційні ресурси для власного розвитку, що призводить до скорочення виробництва;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

– значна міграція сільського населення до великих міст, за кордон, що впливає на кадровий потенціал аграрних підприємств, підвищує складність залучення працівників для здійснення операційної діяльності;

– мобілізація значної кількості мешканців сільських територій також поглиблює проблему кадрового забезпечення діяльності аграрних підприємств;

– часткова втрата традиційних ринків збуту сільськогосподарської продукції через неможливість аграрних підприємств вчасно виконувати власні зобов'язання на початку військової агресії;

– зменшення фінансових можливостей держави для підтримки діяльності аграрних підприємств;

– погіршення екологічних умов для здійснення виробництва сільськогосподарської продукції;

– зниження довіри партнерів до вітчизняних аграрних підприємств та ін. [3; 10, с. 27; 11; 18].

Війна значним чином зменшила економічний потенціал аграрної сфери України й на сьогодні зрозуміло, що його відновлення вимагатиме значних зусиль як самих підприємств, так і органів державної влади, і вимагатиме тривалого часу. Втрата значної території країни через її окупацію, мінування, руйнування сільської інфраструктури, інфраструктура аграрних підприємств на різних територіях лише поглиблює кризові ситуації в аграрній сфері та призводить до зменшення кількості таких підприємств в країні, зниженню обсягів виробленої сільськогосподарської продукції.

Війна також вплинула і на банківське кредитування аграрних підприємств, оскільки комерційні банки також зазнали значних втрат через військову агресію, поступово адаптуючись до реальної ситуації на фінансовому ринку та наявного макроекономічного стану в країні. Серед наслідків деструктивного впливу війни на банківське кредитування аграрних підприємств можна виокремити наступні:

– значне зменшення кількості аграрних підприємств, які залишилися кредитоспроможними і мають змогу при отриманні позик виконувати взяті на себе зобов'язання перед банківською установою;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

– необхідність зміни підходів до оцінки заставного майна залучення відповідних спеціалістів до аналізу його сучасної вартості з урахуванням реальної економічної ситуації в країні, пошкодження значної кількості основних фондів аграрних підприємств;

– втрата значних обсягів позикових ресурсів, які були видані аграрним підприємствам, котрі залишилися на окупованих територіях і не здійснюють оплату отриманих раніше позик, що вимагало від банків створення додаткових резервів;

– зниження обсягів залучених і запозичених коштів банківськими установами також негативно вплинуло і на їхні можливості щодо кредитування аграрних підприємств;

– зміна напрямів кредитування реального сектору економіки, оскільки банківські установи намагаються надавати позики тим економічним суб'єктам, для яких характерний стабільний фінансовий стан і які здатні в короткостроковий період повернути такі позики;

– підвищення вартості ресурсів для банківських установ також сприяло зростанню відсоткових ставок за кредитами, що сприяло зменшенню кількості платоспроможних клієнтів в аграрній сфері;

– встановлення банківськими установами нових умов для отримання позик аграрними підприємствами (надання додаткової застави, страхування фінансових ризиків тощо);

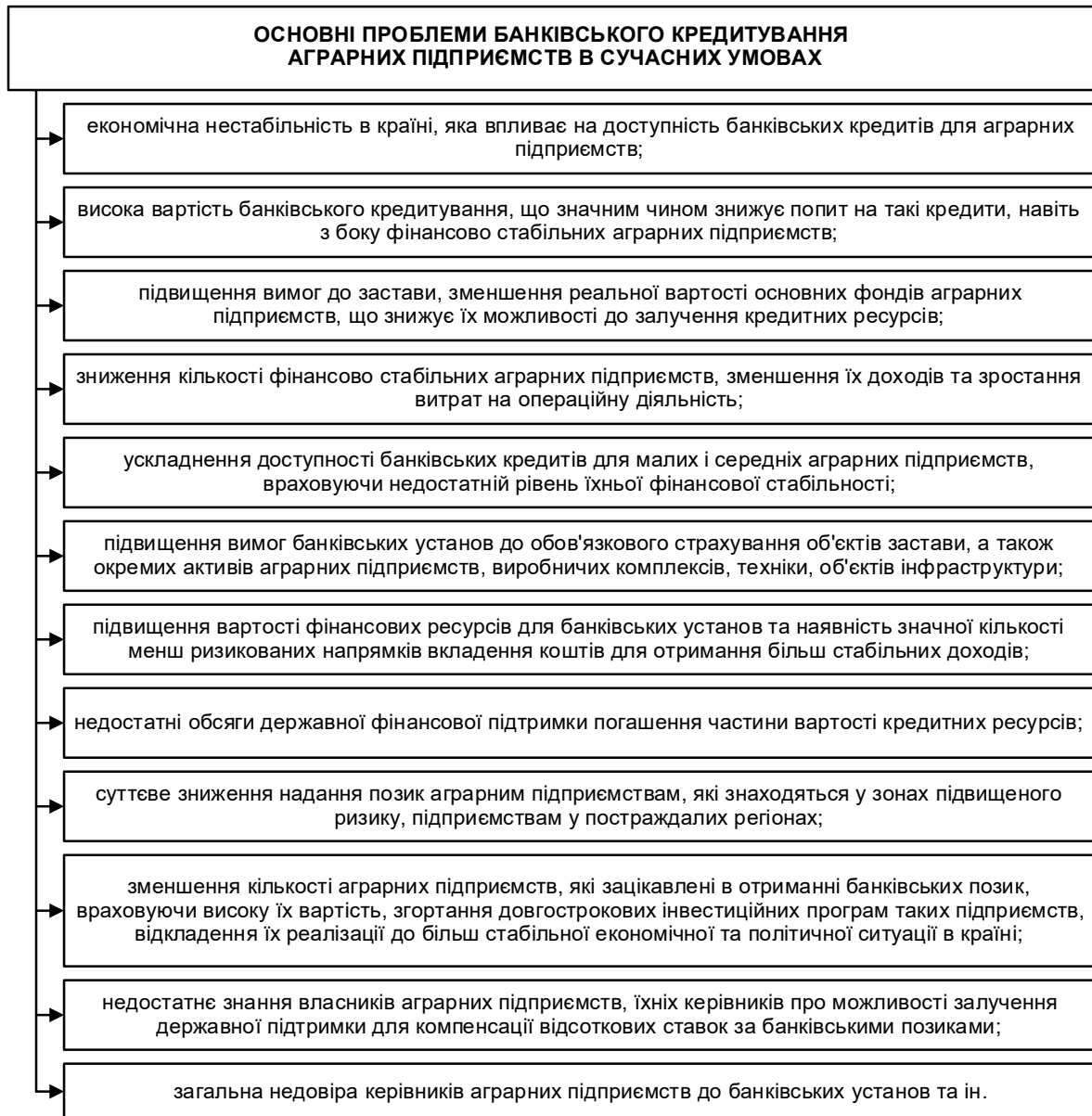
– підвищення зацікавленості банківських установ в участі в державних програмах підтримки аграрних підприємств, співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та ін. [16; 19]

Таким чином, можна сьогодні виокремити основні проблеми, наявність яких стримує розвиток банківського кредитування аграрних підприємств. Їх сукупність представлена на рис. 4.

Для вирішення окреслених проблем щодо розвитку банківського кредитування аграрних підприємств необхідно впровадити сукупність заходів для активізації такого кредитування, підвищення обсягів кредитних ресурсів, які залучаються зазначеними підприємствами. Серед таких заходів варто насамперед реалізувати такі:

– розширення державних програм часткового погашення процентних виплат за банківськими кредитами, що у довгостроковій перспективі дозволить отримати додаткові надходження до державного бюджету від діяльності аграрних підприємств і компенсувати витрати держави на таку підтримку;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Рисунок 4. Основні проблеми банківського кредитування аграрних підприємств у сучасних умовах

Джерело: складено авторами з урахуванням [14; 15; 1; 16].

- створення системи державного гарантування кредитів аграрних підприємств;
- впровадження механізмів державної підтримки аграрних підприємств у період значних їхніх витрат, особливо під час посівної кампанії;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

- залучення державою фінансових ресурсів міжнародних фінансових організацій для подальшого їх надання аграрним підприємствам за опосередкованої участі комерційних банків;
- створення державних фондів для часткового покриття витрат на страхування фінансових, військових ризиків аграрних підприємств, що сприятиме підвищенню їхньої спроможності залучати банківські позики;
- зменшення бюрократичних процедур для отримання державного фінансування аграрними підприємствами, використання цифрових технологій для швидкої подачі необхідних документів, мінімізації контактної взаємодії між такими підприємствами та державними установами;
- зменшити обсяги блокування податкових накладних, що значним чином зменшує обсяги власних ресурсів аграрних підприємств для їх поточного використання;
- популяризація знань про наявність можливостей залучення фінансування аграрними підприємствами в сучасних умовах, залучення банківських установ до цього процесу;
- надання банківським установам, які активно займаються кредитуванням аграрних підприємств, пільгових позик від НБУ та ін.

Висновки та пропозиції. Отже, у межах статті проведено дослідження теоретико-прикладних аспектів розвитку банківського кредитування аграрних підприємств в Україні в сучасних нестабільних політичних, економічних та соціальних умовах. З'ясовано, що комерційні банки в Україні є основними кредиторами розвитку аграрної сфери й відіграють ключову роль у фінансовому забезпеченні аграрних підприємств. Таким чином, для конкретизації особливостей банківського кредитування у статті детально розглянуто специфічні ознаки господарської діяльності аграрного підприємства, обґрунтовано особливості фінансової діяльності цих суб'єктів господарювання. Визначено, що доступність фінансових ресурсів для аграрних підприємств є необхідною умовою забезпечення їхнього стабільного функціонування з урахуванням сезонності роботи, природно-кліматичних умов. Також встановлено, що банківські установи об'єктивно необхідні для фінансування різних типів аграрних підприємств, включаючи як агрохолдинги, так і малі, середні підприємства, фермерські господарства. Це у свою чергу обумовлює і важливість розробки різних підходів до кредитування таких підприємств.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

У статті увага також приділена дослідженню впливу війни на функціонування аграрних підприємств і безпосередньо банківське кредитування їхньої діяльності. Детальний аналіз наслідків військової агресії для сільськогосподарських підприємств дозволяє констатувати втрати в результаті окупації частини країни, активного ведення бойових дій, мінування значної території сільськогосподарських земель. Такий аналіз дозволив також конкретизувати наслідки війни для банківського кредитування аграрних підприємств. Зокрема встановлено, що в реаліях політичної, економічної і соціальної нестабільності банки змушені враховувати сучасні тенденції на фінансовому ринку, макроекономічні показники розвитку країни, власні ресурсні можливості, потенціал аграрних підприємств для залучення кредитних ресурсів. Банківські установи протягом 2022-2024 років змінили підходи до кредитування таких підприємств, підвищили вимоги до їхнього фінансового стану, якості застави, переглянули вартість позикових ресурсів.

Деструктивний вплив війни на діяльність аграрних підприємств знижив їхній економічний потенціал, що зменшило можливості залучення кредитних ресурсів банківських установ на прийнятних умовах. Це негативно вплинуло й на можливості здійснювати власну операційну діяльність, розширювати виробництво, підвищувати рівень конкурентоспроможності на світовому ринку сільськогосподарської продукції.

На основі результатів аналізу поточної ситуації у сфері банківського кредитування аграрних підприємств, результатів дослідження впливу війни на їх економічну діяльність і на функціонування банківських установ у статті конкретизовано наявні проблеми розвитку такого кредитування. Визначено, що найбільшими проблем є погіршення фінансового стану аграрних підприємств, що відбулося в результаті значних економічних втрат, які обумовлені військовою агресією, зменшення фінансових можливостей держави для здійснення підтримки таких підприємств та зміна умов отримання позик від комерційних банків. Для вирішення окреслених проблем у статті запропоновані заходи, провадження яких сприятиме активізації банківського кредитування зазначених суб'єктів господарювання і дозволить створити фінансову основу для їх поступового відновлення і розвитку.

Список використаних джерел

1. Білоченко А. Кредитування аграрного сектору України в умовах війни [Електронний ресурс] / А. Білоченко // Економіка та суспільство. – 2023. – № 48. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2186>.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

2. Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва [Електронний ресурс] : монографія / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 384 с. – Режим доступу: <http://surl.li/rhucmz>.

3. Вплив війни на стан аграрної галузі в Україні [Електронний ресурс] / Українська Рада Бізнесу. – Режим доступу: <https://economics.org.ua/images/Analitika-agro-sector2023.pdf>.

4. Гривківська О. Розвиток аграрних підприємств України в умовах війни [Електронний ресурс] / О. Гривківська, Р. Карпінський // Київський економічний науковий журнал. – 2024. – № 6. – С. 24-28. – Режим доступу: <https://journals.kytmu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/154>.

5. Громов О. Сільське господарство під час війни: зміна пріоритетів [Електронний ресурс] / Олег Громов // Урядовий кур'єр. – 13 березня 2022. Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/silske-gospodarstvo-pid-chas-vijni-zmina-prioritet>.

6. Дубина М. В. Трансформація кредитної діяльності банківських установ в умовах макрофінансової нестабільності та економічного відновлення / М. В. Дубина, М. М. Білий, І. В. Поцелуйко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2024. – № 3(39). – С. 182-200.

7. Жук Н. Т. Аналіз фінансової безпеки підприємств харчової промисловості [Електронний ресурс] : дис. ... доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування (галузь знань 07 – Управління та адміністрування)» / Західноукраїнський національний університет. – Тернопіль, 2023. – Режим доступу: <https://www.wunu.edu.ua/svr/disertatcia/zhuk/dusertatsia.pdf>.

8. Забаштанський М. М. Роль цифрової трансформації ринку кредитних послуг в інноваційному розвитку національної економіки / М. М. Забаштанський, Т. В. Забаштанська // Бізнес Інформ. – 2023. – № 12. – С. 330-335. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-330-335>.

9. Збитки, завдані сільськогосподарському сектору внаслідок війни, становлять від 4 до 6 млрд доларів [Електронний ресурс] / Інтерфакс-Україна. – 2022 – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/economic/849293.html>.

10. Кузьменко Г. О. Вплив війни на аграрний сектор України: виклики та роль державного управління у відновленні галузі [Електронний ресурс] / Г. О. Кузьменко // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. – 2024. – Том 35 (74), № 5. – С. 22-29. – Режим доступу: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/5_2024/6.pdf.

11. Макалюк І. Становище підприємств аграрного сектору України в умовах війни: фінансово-інвестиційні аспекти [Електронний ресурс] / І. Макалюк, Т. Кашпуренко, М. Баранніков // Економіка та суспільство. – 2023. – № 49. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2280/2201>.

12. Мацьків В. В. Фінансове забезпечення розвитку аграрної сфери України [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника. – Чернігів, 2020. – 22 с. – Режим доступу: <https://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/>

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

123456789/18652/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%9C%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

13. Наконечна О. С. Особливості банківського кредитування аграрних підприємств України [Електронний ресурс] / О. С. Наконечна // Агросвіт. – 2015. – № 7. – С. 25-30. – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/7_2015/6.pdf.

14. Негрей М. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / М. Негрей, А. Тараненко, І. Костенко // Економіка та суспільство. – 2022. – № 40. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1474>.

15. Пасемко Г. Державне регулювання аграрного сектору під час війни (на прикладі харківської області) [Електронний ресурс] / Г. Пасемко, О. Таран // Економіка та суспільство. – 2023. – № 51. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2487>.

16. Сухорукова Г. Аграрний бізнес під час війни: труднощі та перспективи [Електронний ресурс] / Ганна Сухорукова // Kyivstar Busines HUB. – 16 червня 2022. – Режим доступу: <https://hub.kyivstar.ua/articles/agrarnyj-biznes-pid-chas-vijny-trudnoshhi-ta-perspektyvu>.

17. Томашук І. Забезпечення та організаційні засади банківського кредитування аграрних підприємств [Електронний ресурс] / І. Томашук, Л. Вольська // Економіка та суспільство. – 2024. – № 68. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4865/4805>.

18. Трансформація аграрного експорту України в умовах російської військової агресії: структурні зміни, адаптивні механізми та глобальні наслідки [Електронний ресурс] / Світлана Бондаренко, Оксана Нікішина, Оксана Зеркіна, Валерій Шапошніков // Journal of Scientific Papers "Social Development and Security". – 2024. – Vol. 14, No. 3. – С. 116-142. – Режим доступу: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/704>.

19. Трусова Н. В. Моделі банківського кредитування підприємств аграрної галузі [Електронний ресурс] / Н. В. Трусова, Н. Г. Радченко, Н. М. Рубцова // Ефективна економіка. – 2021. – № 4. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/9.pdf.

20. У 2024 році аграрна продукція склала 59% в загальному експорті / Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/news/u-2024-rotsi-ahragrna-produktsiia-sklala-59-v-zahalnomu-eksporti>.

21. Фаюра Н. Д. Особливості банківського кредитування підприємств АПК [Електронний ресурс] / Н. Д. Фаюра, О. О. Костюк // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 2 (64). – С. 184-188. – Режим доступу: <http://repository.vsau.org/getfile.php/6204.pdf>.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

22. Чигрин О. Банківське кредитування аграрного сектора економіки України / Олена Чигрин, Олена Івахненко // Галицький економічний вісник. – 2020. – Т. 64. – № 3. – С. 14–24.

23. Шаховалова Є. О. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів аграрних підприємств [Електронний ресурс] : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси, кредит» / Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. – Київ, 2016. – 225 с. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.04/2017/Shahovalova_dis.pdf.

References

1. Bilochenko, A. (2023). Kredytuvannia ahrarynoho sektoru Ukrainy v umovakh viiny [Lending to the agricultural sector of Ukraine in times of war]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (48). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2186>.

2. Brukhanskyi, R.F. (2014). *Oblik i analiz u systemi stratehichnoho menedzhmentu ahrarynoho pidpriemnytstva [Accounting and analysis in the system of strategic management of agricultural entrepreneurship]*. TNEU. <http://surl.li/rhucmz>.

3. *Ukraiinska Rada Biznesu [Ukrainian Business Council]*. (n.d.). Vplyv viiny na stan ahrarynoi haluzi v Ukraini [The impact of war on the state of the agricultural sector in Ukraine]. <https://economics.org.ua/images/Analitika-agro-sector2023.pdf>.

4. Hryvkivska, O., Karpinskyi, R. (2024). Rozvytok ahrarynykh pidpriemstv Ukrainy v umovakh viiny [Development of Ukrainian agricultural enterprises in wartime]. *Kyivskiy ekonomichnyi naukovyi zhurnal – Kyiv Economic Scientific Journal*, (6), 24-28. <https://journals.kymu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/154>.

5. Hromov, O. (March 13, 2022). Silske hospodarstvo pid chas viiny: zmina priorytetiv [Agriculture during the war: changing priorities]. *Uriadovyi kurier – Government Courier*. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/silke-gospodarstvo-pid-chas-vijni-zmina-prioritet>.

6. Dubyna, M.V., Bilyi, M.M., Potseluiko, I.V. (2024). Transformatsiia kredytnoi diialnosti bankivskykh ustanov v umovakh makrofinansovoi nestabilnosti ta ekonomichnoho vidnovlennia [Transformation of credit activity of banking institutions in conditions of macrofinancial instability and economic recovery]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economy and management*, (3(39)), 182-200.

7. Zhuk, N.T. (2023). *Analiz finansovoi bezpeky pidpriemstv kharchovoi promyslovosti [Analysis of the financial security of food industry enterprises]* [Dissertation of Doctor of Philosophy; Zakhidnoukra-yinskyi natsionalnyi universytet]. <https://www.wunu.edu.ua/svr/disertatsia/zhuk/dusertatsia.pdf>.

8. Zabashtanskyi, M.M., Zabashtanska, T.V. (2023). Rol tsyfrovoy transformatsii rynku kredytnykh posluh v innovatsiinomu rozvytku natsionalnoi ekonomiky [The role of digital transformation of the credit services market in the innovative development of the national economy]. *Biznes Inform – Business Inform*, (12), 330-335. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-330-335>.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

9. Interfaks-Ukraina [Interfax-Ukraine]. (2022). *Zbytky, zavdani silskohospodarskomu sektoru vnaslidok viiny, stanovliat vid 4 do 6 mlrd dolariv [Damages caused to the agricultural sector as a result of the war amount to 4 to 6 billion dollars]*. <https://interfax.com.ua/news/economic/849293.html>.

10. Kuzmenko, H.O. (2024). *Vplyv viiny na ahraryi sektor Ukrainy: vyklyky ta rol derzhavnoho upravlinnia u vidnovlenni haluzi [The impact of war on the agricultural sector of Ukraine: challenges and the role of public administration in the restoration of the industry]*. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia – Scientific notes of the V. I. Vernadsky TNU. Series: Public administration and administration*, 5(35(74)), 22-29. https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/5_2024/6.pdf.

11. Makaliuk, I., Kashpurenko, T., Barannikov, M. (2023). *Stanovyshche pidpriemstv ahraryi sektoru ukrainy v umovakh viiny: finansovo-investytsiini aspekty [The situation of enterprises of the agricultural sector of Ukraine in wartime conditions: financial and investment aspects]*. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (49). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2280/2201>.

12. Matskiv, V.V. (2020). *Finansove zabezpechennia rozvytku ahraryi sfery Ukrainy [Financial support for the development of the agricultural sector of Ukraine]*. [PhD dissertation; Precarpathian National University named after V. Stefanyka]. <https://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/18652/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%9C%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

13. Nakonechna, O.S. (2015). *Osoblyvosti bankivskoho kredytuvannia ahrarykh pidp-ryiemstv Ukrainy [Peculiarities of bank lending to agricultural enterprises of Ukraine]*. *Ahrosvit – Agrosvit*, (7), 25-30. http://www.agrosvit.info/pdf/7_2015/6.pdf.

14. Nehrei, M., Taranenko, A., Kostenko, I. (2022). *Ahraryi sektor ukrainy v umovakh viiny: problemy ta perspektyvy [The agricultural sector of Ukraine in wartime: problems and prospects]*. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (40). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1474>.

15. Pasemko, H., Taran, O. (2023). *Derzhavne rehuliuвання ahraryi sektoru pid chas viiny (na prykladi kharkivskoi oblasti) [State regulation of the agricultural sector during the war (on the example of the Kharkiv region)]*. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (51). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2487>.

16. Sukhorukova, H. (June 16, 2022). *Ahraryi biznes pid chas viiny: trudnoshchi ta perspektyvy [Agrarian business during the war: difficulties and prospects]*. *Kyivstar Busines HUB*. <https://hub.kyivstar.ua/articles/ahraryj-biznes-pid-chas-viiny-trudnoshchi-perspektyvy>.

17. Tomashuk, I., Volska, L. (2024). *Zabezpechennia ta orhanizatsiini zasady bankivskoho kredytu-vannia ahrarykh pidpriemstv [Provisions and organizational principles of bank lending to agricultural enterprises]*. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, (68). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4865/4805>.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

18. Bondarenko, S., Nikishyna, O., Zerkina, O., Shaposhnikov, V. (2024). Transformatsiia ahrarnoho eksportu Ukrainy v umovakh rosiiskoi viis-kovoi ahresii: strukturni zminy, adaptivni mekhanizmy ta hlobalni naslidky [Transformation of Ukrainian agricultural exports under Russian military aggression: structural changes, adaptive mechanisms and global consequences]. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security" – Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*, 14(3), 116-142. <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/704>.

19. Trusova, N.V., Radchenko, N.H., Rubtsova, N.M. (2021). Modeli bankivskoho kredytuvannia pidpriemstv ahrarnoi haluzi [Models of bank lending to agricultural enterprises]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, (4). http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/9.pdf.

20. U 2024 rotsi ahrarna produktsiia sklala 59% v zahalnomu eksporti / Ministerstvo ahrarnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy [In 2024, agricultural products accounted for 59% of total exports]. (2025). <https://minagro.gov.ua/news/u-2024-rotsi-ahrarna-produktsiia-sklala-59-v-zahalnomu-eksporti>.

21. Faiura, N.D., Kostiuk, O.O. (2012). Osoblyvosti bankivskoho kredytuvannia pidpriemstv APK [Peculiarities of bank lending to agricultural enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Serii: Ekonomichni nauky – Collection of scientific works of the Ukrainian Academy of Sciences. Series: Economic Sciences*, (2(64)), 184-188. – Rezhym dostupu: <http://repository.vsau.org/getfile.php/6204.pdf>.

22. Chyhryn, O., Ivakhnenko, O. (2020). Bankivske kredytuvannia ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrainy [Bank lending to the agricultural sector of the economy of Ukraine]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, 64(3), 14–24.

23. Shakhovalova, Ye.O. (2016). *Finansove zabezpechennia vidtvorennia osnovnykh za-sobiv ahrarnykh pidpriemstv [Financial support for the reproduction of fixed assets of agricultural enterprises]* [PhD Dissertation] Kyivskyi natsionalnyi ekonomichnyi univer-sytet imeni Vadyma Hetmana]. https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.04/2017/Shakhovalova_dis.pdf.

Отримано 26.08.2024

UDC 336.77:631.11

JEL Classification: G21; Q12

Maksym Dubyna

Doctor in Economics, Professor,

Head of the Department of Finance, Banking and Insurance

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: maksim-32@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-5305-7815>

ResearcherID: [F-3291-2014](https://orcid.org/0000-0002-5305-7815). **Scopus Author ID:** [56912277800](https://orcid.org/0000-0002-5305-7815)

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Maksym Zabashtansky

Doctor in Economics, Professor, Doctor of Economics, Professor,
Director of the Educational-Scientific Institute Environmental Management and Humanities
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: mazani@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-9417-0163>

ResearcherID: [G-6145-2014](https://orcid.org/0000-0001-9417-0163)

DEVELOPMENT OF BANK CREDITING OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN CURRENT CONDITIONS

Abstract. *Agricultural enterprises play important role in economic development of Ukraine, as they have significant economic potential and can have considerable impact on the country's development. Development of agricultural enterprises is important for state regulation of the economy and state authorities pay considerable attention to supporting activities of these enterprises, creating conditions for innovative development and increasing competitiveness in global agricultural markets. One of key conditions for development of agricultural enterprises is available financial resources, among which bank crediting plays a key role. Commercial banks are the largest creditors of agricultural enterprises, and therefore, creating appropriate level of financial support for these enterprises is to stimulate bank crediting. This makes the issue of the article and the need for additional research in this area relevant.*

In the article current trends and features of bank crediting of agricultural enterprises, its development in current conditions of political, economic and social instability are considered. To this end, features of economic activity of agricultural enterprises are studied in detail, specific features of their financial activity are identified, which determine their ability to obtain bank credits. Attention is also paid to the analysis of bank crediting in Ukraine in recent years, identifying commercial banks that play a key role in this crediting. It helped to specify specific features of bank crediting of agricultural enterprises.

The author considers impact of military aggression on activities of agricultural enterprises, which made it possible to specify main consequences of the war for bank crediting of these economic entities. Given these results, in the article, the main problems of this type of crediting are identified. Accordingly, some solutions to these problems have been proposed, which implementation will facilitate development of agricultural enterprises in Ukraine, improve their cooperation with commercial banks and generally create conditions for restoring and increasing trust between these enterprises and financial institutions.

Keywords: *bank; bank crediting; financial support; agricultural enterprises; agricultural sector; state financial support; instability; competitiveness.*

Бібліографічний опис для цитування:

Дубина М. В., Забаштанський М. М. Розвиток банківського кредитування аграрних підприємств у сучасних умовах. *Науковий вісник Полісся*. 2024. № 2(29). С. 359-381.